УДК 378.147:796
Зуб Ю.О.[1], Мазін В.М.[2]
[1] асп., НУ «Запорізька політехніка»
[2] д-р пед. наук, проф., зав. каф. управління фізичною культурою та спортом, НУ «Запорізька політехніка»

ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ ЧЕРЕЗ ОПТИМІЗАЦІЮ ЗМІСТУ ВИБІРКОВИХ ДИСЦИПЛІН ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА

Анотація. *Розглянуто проблему індивідуалізації професійної підготовки бакалаврів фізичної культури і спорту через оптимізацію змісту вибіркових дисциплін освітніх програм. Обґрунтовано актуальність дослідження та проаналізовано сучасні українські наукові публікації з питань індивідуальної освітньої траєкторії. Визначено недостатньо досліджені аспекти формування вибіркового компоненту освітніх програм та окреслено можливий науковий апарат дисертаційного дослідження.*

Ключові слова*: індивідуалізація навчання, індивідуальна освітня траєкторія, вибіркові дисципліни, професійна підготовка, бакалавр, фізична культура і спорт*

Abstract. *The paper examines the issue of individualization of*

professional training for bachelor students in physical culture and sport through optimizing the content of elective disciplines. The relevance of the research and the current Ukrainian scientific publications on individual educational trajectories are analyzed. Insufficiently explored aspects of designing elective components in educational programs are identified, and a possible scientific framework for dissertation research is outlined.

Keywords: *individualized learning, individual educational trajectory, elective disciplines, professional training, bachelor students, physical culture and sport*

Індивідуалізація професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту є одним із провідних напрямів модернізації сучасної вищої освіти. Сучасні освітні трансформації орієнтують заклади вищої освіти на забезпечення гнучкості освітніх програм, підвищення ролі здобувача освіти у формуванні власної освітньої траєкторії та створення умов для розвитку індивідуальних професійних інтересів і здібностей. У цьому контексті важливого значення набуває індивідуальна освітня траєкторія, що розглядається як персоналізований шлях здобувача освіти у процесі засвоєння змісту освітньої програми відповідно до його освітніх потреб, здібностей і професійних намірів [1].

У системі підготовки бакалаврів фізичної культури і спорту індивідуалізація навчання має особливу значущість, оскільки професійна діяльність майбутніх фахівців характеризується значною варіативністю напрямів. Випускники можуть реалізовувати себе у тренерській діяльності, фізкультурно-оздоровчій роботі, організації спортивно-масових заходів, менеджменті у сфері спорту, адаптивній фізичній культурі, фітнес-індустрії або педагогічній діяльності. Така багатовекторність професійної реалізації зумовлює необхідність формування освітніх програм, здатних забезпечити достатній рівень індивідуалізації навчального процесу.

Важливим інструментом реалізації індивідуальної освітньої траєкторії у закладах вищої освіти виступає вибірковий компонент освітніх програм. Саме через систему вибіркових дисциплін студент отримує можливість спрямувати свою професійну підготовку відповідно до власних освітніх інтересів, професійних планів та індивідуального досвіду у сфері фізичної культури і спорту. Разом із тим, ефективність цього механізму значною мірою залежить від того, наскільки науково обґрунтованими є зміст вибіркових дисциплін, логіка їх побудови та взаємозв’язок із програмними результатами навчання.

Аналіз сучасних українських наукових досліджень свідчить про зростання уваги до проблеми індивідуалізації освітнього процесу у закладах вищої освіти. У працях вітчизняних учених розкривається

сутність поняття індивідуальної освітньої траєкторії, визначаються принципи її формування та педагогічні умови реалізації. Так, у дослідженні В. Литвина індивідуальна освітня траєкторія розглядається як цілісна система освітніх можливостей здобувача вищої освіти, що забезпечує реалізацію його освітніх потреб та професійних намірів [1]. У роботах О. Юшко, Н. Борейко та Л. Азаренкової визначено педагогічні умови забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів спеціальності «Фізична культура і спорт» та обґрунтовано необхідність створення організаційно-педагогічних механізмів її підтримки у закладах вищої освіти [3].

Проблематика оновлення змісту професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури також розглядається у працях, присвячених модернізації навчального процесу та інтеграції освітніх курсів у системі професійної підготовки [2]. Разом із тим, аналіз наукових джерел свідчить, що більшість досліджень зосереджена на загальних теоретичних аспектах індивідуалізації навчання або організації освітнього процесу. Натомість питання оптимізації змісту вибіркових дисциплін як ключового інструменту реалізації індивідуальної освітньої траєкторії майбутніх фахівців фізичної культури і спорту досліджено недостатньо.

Практика розроблення освітніх програм у закладах вищої освіти демонструє, що вибірковий компонент нерідко представлений лише переліком дисциплін без чітко визначеної логіки їх взаємозв’язку, послідовності та відповідності професійним компетентностям майбутнього фахівця. У таких умовах вибір дисциплін часто має формальний характер і не завжди сприяє реальному формуванню індивідуальної освітньої траєкторії студента. Це зумовлює необхідність розроблення науково обґрунтованих підходів до оптимізації змісту вибіркових дисциплін, які б забезпечували їх відповідність професійним компетентностям та програмним результатам навчання.

Перспективним напрямом розв’язання цієї проблеми може бути проєктування вибіркового компоненту освітніх програм за принципом освітніх траєкторій або тематичних кластерів дисциплін, орієнтованих на різні напрями професійної діяльності майбутніх фахівців. Такий підхід передбачає не лише розширення можливостей вибору для здобувачів освіти, а й забезпечення логічної структурованості вибіркового блоку, послідовності формування професійних компетентностей та узгодженості вибіркових дисциплін із загальною структурою освітньої програми.

У цьому контексті наукове осмислення потребує розроблення педагогічної моделі оптимізації змісту вибіркових дисциплін у системі підготовки бакалаврів фізичної культури і спорту. Метою можливого

дисертаційного дослідження може бути теоретичне обґрунтування та експериментальна перевірка моделі індивідуалізації професійної підготовки бакалаврів фізичної культури і спорту шляхом оптимізації змісту вибіркових дисциплін освітніх програм.

Об'єктом дослідження виступає процес професійної підготовки бакалаврів фізичної культури і спорту у закладах вищої освіти. Предметом дослідження можуть бути зміст, структура та педагогічні умови реалізації вибіркових дисциплін як засобу індивідуалізації освітнього процесу.

Очікується, що наукова новизна дослідження полягатиме у теоретичному обґрунтуванні підходів до оптимізації змісту вибіркових дисциплін освітніх програм підготовки бакалаврів фізичної культури і спорту, а також у розробленні моделі індивідуалізації професійної підготовки, яка передбачатиме системну організацію вибіркового компоненту навчального плану. Практична значущість результатів може проявлятися у можливості використання розроблених рекомендацій під час проєктування освітніх програм, каталогів вибіркових дисциплін та механізмів академічного консультування студентів у закладах вищої освіти, що здійснюють підготовку фахівців у галузі фізичної культури і спорту.

Список використаних джерел

1. Литвин В. Індивідуальна освітня траєкторія здобувачів вищої освіти: контент-аналіз поняття, принципи побудови, форми та методи реалізації. *Молодь і ринок.* 2021. № 7 (195). С. 30–34. DOI: https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.243899.

2. Тимошенко О. В. Організація навчального процесу майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту на основі інтегрованих курсів. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту.* 2010. № 3. С. 105–108. URL: https://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2010-03/10tovbic.pdf (дата звернення 28.02.2026).

3. Юшко О. В., Борейко Н. Ю., Азаренкова Л. Л. Педагогічні умови забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти (спеціальність А7 «Фізична культура і спорт»). *Здоров'я нації і вдосконалення фізкультурно-спортивної освіти :* матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. Харків, 2025. URL: https://repository.kpi.kharkov.ua/items/bf88d725-eeff-4cdd-a577-1fefaef2f146 (дата звернення 28.02.2026).